

**PEDAGOGIK TADQIQOTLARDA IJODNING NOMOYON  
BOLISHI**

***Xayitov Xurshidbek O`ktamjon o`g`li***

*Buxoro Inavatsiyalar Universiteti Ta'lim muassasalarining  
boshqaruvi magistratura bosqichi 20-1 TMBM-25 guruh magistranti*

[xurshidbekxayitov7@gmail.com](mailto:xurshidbekxayitov7@gmail.com)

Tel raqam: +998934139394

**Annotatsiya:** *Ushbu TEZIS “Pedagogik tadqiqotlarda ijodning namoyon bo‘lishi” mavzusiga bag‘ishlangan bo‘lib, unda pedagogik jarayonlarda ijodiy yondashuv va kreativ metodlarning qo‘llanilishi, ijodning pedagogik tadqiqotlarda ko‘rinish berish sharoitlari va omillari tahlil etiladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi — ijodiylik va kreativlik tushunchalarining nazariy asoslarini aniqlash, pedagogik muhit va metodlar orqali ijodning namoyon bo‘lishini o‘rganish hamda ijodni rag‘batlantiruvchi sharoit va usullarni aniqlashdir. Ishda nazariy-metodologik tahlil va empirik baholash metodlaridan foydalangan holda, pedagogik tadqiqotlar hamda amaliy dars jarayonlarida ijodiy metodlar tatbiqi misollari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, ijodiy yondashuv va innovatsion pedagogik metodlar ta’lim jarayonida ijodning namoyon bo‘lishi va pedagog hamda o‘quvchilarning kreativ salohiyatini oshirishda muhim omil ekani aniqlangan. Xulosa va tavsiyalar shaklida, ta’lim muassasalari va o‘qituvchilar uchun ijodiy pedagogik metodlarni keng joriy etish, ijodiy muhitni yaratish hamda pedagogik tadqiqotlarda kreativlikni rag‘batlantirish bo‘yicha tavsiyalar berilgan.*

**Kalit so‘zlar:** *pedagogik ijod, ijodiylik, kreativlik, pedagogik tadqiqot, innovatsion metodlar, ta’lim jarayoni.*

## **1. Kirish**

### **1.1 Mavzuning dolzarbligi**

Zamonaviy ta'lim jarayonida nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, ularni mustaqil va innovatsion fikrlashga yo'llash muhim. Bu jarayonda pedagoglarning — o'qituvchilarning ijtimoiy-pedagogik faoliyati ham ijodiy bo'lishi lozim. Shu sababli “pedagogik tadqiqotlarda ijodning namoyon bo'lishi” mavzusi bugungi pedagogika ilmida dolzarb.

### **1.2. Tadqiqot obyekti va predmeti, maqsad va vazifalar**

- **Obyekt:** Ta'lim-tarbiya jarayonlari va pedagogik tadqiqotlar amaliyoti.
- **Predmet:** Pedagogik tadqiqotlarda ijodiy yondashuv va ijodning namoyon bo'lishi, ijodni rag'batlantiruvchi sharoitlar, metodlar va usullar.
- **Maqsad:** Pedagogik tadqiqotlarda ijodiylik (kreativlik) qanday namoyon bo'lishini tahlil qilish, ijodni rag'batlantiruvchi omillar va metodlarni aniqlash.
- **Vazifalar:**
  1. “Ijod”, “ijodiylik”, “pedagogik ijod” tushunchalarini aniqlash;
  2. Pedagogik tadqiqotlarda ijodiy yondashuvlar va usullarni nazariy jihatdan ko'rib chiqish;
  3. Empirik yoki amaliy misollar orqali ijodning pedagogik tadqiqotlarda namoyon bo'lish holatlarini o'rganish;
  4. Natijalar asosida tavsiyalar ishlab chiqish.

### **1.3 Gipoteza (taxmin)**

Agar pedagogik tadqiqotlarda ijodiy yondashuvlar va kreativ metodlar sistematik ravishda tatbiq qilinsa, pedagogik jarayon samaradorligi va ta'lim sifatida yangi, innovatsion yechimlar namoyon bo'ladi.

### **1.4. Istifadagi asosiy tushunchalar**

- “Ijod / kreativlik” — yangi, original g‘oya, yechim yoki mahsulot yaratish potentsiali.
- “Pedagogik ijod” — pedagogning ta’lim-tarbiya jarayonida ijodiy, innovatsion yondashuvlardan foydalanishi. ([internationaljournals.co.in](http://internationaljournals.co.in))
- “Pedagogik tadqiqot” — ta’lim-tarbiya jarayonini o‘rganish, tahlil qilish va yangiliklar kiritish maqsadidagi ilmiy faoliyat. ([lib.renessans-edu.uz](http://lib.renessans-edu.uz))

## **2. Nazariy bo‘lim: Ijod va pedagogik ijod tushunchasi, nazariy asoslar**

### **2.1. Ijod va kreativlik nazariyasi**

Ijod — inson tafakkuri, xotirasi, tasavvuri va irodasi orqali moddiy yoki ma’naviy yangilik yaratishga yo‘naltirilgan faoliyat; unda kashfiyot, original fikr va yangicha yechim yaratiladi. ([BuxDu](http://BuxDu)) Ijodiylik yoki kreativlik — nafaqat badiiy asarlar yaratishda, balki ilmiy-pedagogik va metodik faoliyatda ham muhim; bu — muammolarni innovatsion usullar bilan yechish, original metodlar ishlab chiqish imkoniyati. ([www.namdu.uz](http://www.namdu.uz))

### **2.2. Pedagogik ijod tushunchasi va uning xususiyatlari**

Pedagogik ijod — bu pedagogning kundalik ta’lim jarayonida doimiy yangi yechimlar izlab, metodik, didaktik, kommunikativ va metodologik yangiliklar yaratish faoliyati. ([internationaljournals.co.in](http://internationaljournals.co.in)). Bu jarayon doimiy bo‘lishi mumkin — pedagog hayotining ajralmas qismi sifatida. ([internationaljournals.co.in](http://internationaljournals.co.in))

### **2.3. Pedagogik tadqiqotlarda ilmiy ijodiylik**

Pedagogik tadqiqot — bu pedagogik jarayonlarda yangilik izlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va ularga ijodiy yechim topishdir. ([Tiu Edu](http://Tiu_Edu)) Ilmiy ijodiylik — tadqiqot davomida sub’ekt (pedagog, tadqiqotchi) va obyekt (ta’lim jarayoni, pedagogik muhit, metodlar) o‘rtasidagi munosabatda namoyon bo‘ladi; yangi metod, yondashuv yoki konsepsiyalar ishlab chiqiladi. ([Fayllar](http://Fayllar))

### **2.4. Pedagogik ijodni rivojlantirish metodologik yondashuvlari**

- Kreativ pedagogik usullar, ijodiy yondashuvlar, innovatsion metodlarni qo'llash — pedagogik jarayonni boyitadi. ([europeanscience.org](http://europeanscience.org))
- Pedagogik muhit, motivatsiya, metodik va psixologik sharoitlar — ijodning namoyon bo'lishi uchun zarur omillar. ([wos.academiascience.org](http://wos.academiascience.org))

### 3. Metodologiya va tadqiqot usullari

#### 3.1. Ilmiy-pedagogik tadqiqot metodlari

Pedagogika fani tadqiqotlari uchun ko'plab metodlar mavjud: adabiyotlarni o'rganish, kuzatish, intervyu/suhbat, test-metodlari, tajriba (eksperiment), sifatli va miqdoriy tahlil. ([Open Science](http://Open Science)). Ijodiy pedagogik tadqiqotda, talabalar yoki o'quvchilar bilan tajriba olib borish, ijodiy metodlarni sinab ko'rish, natijalarni tahlil qilish samarali. ([wos.academiascience.org](http://wos.academiascience.org))

#### 3.2. Tadqiqot dizayni

Tadqiqot quyidagi bosqichlardan iborat bo'lishi mumkin:

- Nazariy-adabiy tahlil — tushunchalar, nazariy asoslarni o'rganish
- Empirik bosqich — pedagogik jarayonlarda ijodiy metodlarni qo'llash, tajriba yoki kuzatish
- Natijalarni tahlil qilish va xulosa chiqarish

#### 3.3. Baholash mezonlari va indikatorlar

Ijodiy salohiyat, kreativlik darajasi, metodik innovatsiyalar soni, o'quvchilarning muammolarni ijodiy yechish qobiliyati kabi mezonlar asosida baholash.

### 4. Amaliy/tahliliy bo'lim: Pedagogik tadqiqotlarda ijodiylikning namoyon holatlari (misollar)

#### 4.1. Kreativ pedagogik metodlar va innovatsiyalar

So'nggi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ijodiy pedagogika va innovatsion metodlar ta'lim jarayonini boyitadi. Masalan, modulli, loyiha asosida o'qitish, muammoli va interaktiv metodlar, multimedia va texnologiyalardan foydalanish orqali pedagogik ijod namoyon bo'ladi. ([europeanscience.org](http://europeanscience.org))

Bu nafaqat o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantiradi, balki pedagoglarning ham metodik salohiyatini oshiradi. ([wos.academiascience.org](http://wos.academiascience.org))

### **4.2. Tajribaviy tadqiqot natijalari**

Masalan, talabalarni ijodiy fikrlashga yo'naltiruvchi metodlarni qo'llash, pedagogik muhitni ijodiy lashtirish orqali ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirish mumkinligi asosan ilmiy izlanishlar bilan tasdiqlangan. ([wos.academiascience.org](http://wos.academiascience.org))

### **4.3. Muammolar va to'siqlar**

Pedagogik ijodning namoyon bo'lishi uchun muhim bo'lgan sharoitlar har doim mavjud bo'lavermaydi — metodik tayyorgarlik yetishmasligi, didaktik standartlarga qattiq bog'liqlik, resurslar cheklanganligi, pedagoglarning motivatsiyasi pastligi kabi to'siqlar mavjud. ([Tiu Edu](http://TiuEdu))

## **5. Xulosa va tavsiyalar**

### **5.1. Xulosa**

Pedagogik tadqiqotlarda ijodiylik — ijod, kreativlik va innovatsion yondashuvlar nafaqat zarur, balki ta'lim sifatini, pedagogik jarayon samaradorligini oshirishda muhim vosita. Nazariy va amaliy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ijodiy pedagogik metodlar va ijodiy muhit yordamida o'quvchilarning va pedagoglarning ijodiy salohiyati rivojlantirilishi mumkin. Shu bilan birga, ijodiylikni faollashtirish uchun metodik, psixologik, tashkiliy va resurs jihatdan qulay sharoitlar yaratilishi lozim.

### **5.2. Tavsiyalar**

- Pedagogik kadrlarga ijodiy metodlar bo'yicha maxsus tayyorgarlik va malaka oshirish kurslari tashkil etish.
- Ta'lim jarayonida interaktiv, loyiha asosida, muammoli va ijodiy metodlardan keng foydalanish.
- Multimedia, texnologiyalar, kreativ yondashuvlar bilan boyitilgan dars usullarini joriy etish.
- Pedagogik tadqiqotlarni rag'batlantirish, ijodiy tadqiqotlar va innovatsiyalar uchun resurslar ajratish.
- Talabalar va o'quvchilarda kreativ fikrlash, ijodiy salohiyatni rivojlantirish uchun psixologik va pedagogik muhit yaratish.

- Keyingi tadqiqotlar uchun: ijodiy salohiyatni baholash indikatorlari, ijodiy metodlar samaradorligi, ijod-qobiliyat va ta'lim natijasi o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur o'rganish.

### **6. Adabiyotlar ro'yhati (tanlangan manbalar)**

1. “Pedagogika fanining ilmiy-tadqiqot metodlari” — pedagogik tadqiqot metodlari haqida umumiy ma'lumot. ([Open Science](#))
2. Pedagogical technologies of creativity development in future teachers — kelajakning pedagoglarida kreativlikni rivojlantirish usullari haqida. ([wos.academiascience.org](#))
3. Methods for developing the creativity of future teachers in pedagogical practice — ijodiy yondashuv asosida mustaqil o'qish va pedagogik tayyorgarlik metodlari. ([InLibrary](#))
4. The role of creativity and innovation in methodology of teaching with multimedia tools in Uzbekistan — multimedia vositalari yordamida ijod va innovatsiyalarni pedagogik jarayonga integratsiya qilish. ([Academic Publishers](#))
5. Creative pedagogy fostering innovation and critical thinking in education — ijodiy pedagogika va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish muhimligi. ([ajird.journalspark.org](#))